

КРАВЧЕНКО ОЛЬГА В'ЯЧЕСЛАВІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури*

ЗБОРИ СУДДІВ ОКРУЖНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ ЯК ФОРМА БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ У СУДДІВСЬКОМУ КОЛЕКТИВІ

Суддівське самоврядування є основною формою управління службою суддів в Україні, про що свідчить детальний аналіз положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Утворення органів суддівського самоврядування або здійснення його в іншій формі передбачено на рівні кожного суду в системі судів загальної юрисдикції, а також на між судовому та найвищому рівнях. Говорячи про важливість тієї ролі, яку відіграє суддівське самоврядування в судовому управлінні, можна погодитись з думкою Р. В. Ігоніна про те, що єдиним способом створення справді незалежної і рівноправної судової влади полягає у закріпленні за суддями можливості здійснювати управлінські повноваження та у створенні незалежної системи органів забезпечення функціонування системи суддів загальної юрисдикції [1, с. 19].

Провідна роль самоврядної організації управління державними справами обумовлена демократичними перетвореннями, що відбулися за останні роки суспільного та державного розвитку. Однак, суддівське самоврядування, хоча і є одним із видів самоврядування, але відрізняється особливими ознаками, обумовленими специфічними метою, завданнями та функціями цього інституту.

Аналізуючи межі суддівського самоврядування, визначені Конституцією та Законом України «Про судоустрій і статус суддів», можна дійти до висновку, що суддівське самоврядування реалізується в усіх видах публічно-правових відносинах. Так, безпосереднє суддівське самоврядування має місце, як правило, на рівні конкретного суду та здійснюється зборами суду, на яких вирішуються питання організації діяльності цього суду (наприклад, обрання голови та заступника голови суду). Опосередковано суддівське самоврядування реалізується на міжсудовому та вищому рівнях. Судді обирають членів, що увійдуть до складу органів суддівського самоврядування вищого.

В питанні класифікації суддівського самоврядування, цілком логічною та обґрунтованою видається позиція Р.В. Ігоніна, який вважає, що вся адміністративна управлінська діяльність органів суддівського самоврядування може бути поділена на дві великі групи: внутрішню адміністративну управлінську діяльність та зовнішню адміністративну управлінську діяльність.

Дещо протилежної точки зору дотримується І.О. Сквірський, який вважає, що суб'єктами державного управління не можуть бути органи законодавчої та судової влади. У разі якщо йдеться про їх зовнішньоспрямовану діяльність, то вони відповідно здійснюють законотворчість

і судочинство. У випадку ж внутрішньо-організаційної діяльності останні діють як суб'єкти управління, однак не державного, а внутрішньо-організаційного управління[2, с. 27].

Для того, щоб визначити поняття суддівського самоврядування, проаналізуємо його ключові риси. Так, О. В. Ульяновська визначає суддівське самоврядування як особливий вид делегованого державного управління, в якому суб'єктами управління постають суддівські колективи та їх органи, які наділені повноваженнями щодо прийняття управлінських рішень з питань організаційного забезпечення судів та діяльності суддів, соціального захисту суддів та їхніх сімей, а також інших питань, що безпосередньо не пов'язані зі здійсненням правосуддя, при цьому управлінський вплив цих рішень поширюється на суддівський корпус [3, с. 73].

Суддівське самоврядування можна визначити, як закріплену Конституцією України та законами України гарантію, принцип та вид державного управління, які полягають у наданні суддям права здійснювати зовнішньо-управлінські та внутрішньо-управлінські функції, які стосуються організації та функціонування судової влади, та реалізується спеціально утвореними за ієрархічним принципом органами суддівського самоврядування або в неорганізованій формі зборами та конференціями суддів відповідних судів, з метою забезпечення незалежності, самостійності, об'єктивності суддів у здійсненні правосуддя, яке відповідає високому рівню ефективності.

Ефективність реалізації суддівського самоврядування в значній мірі залежить від належного правового регулювання в цій сфері, що означає повноту, всебічність та доцільність, а саме відповідність правового регулювання таким критеріям:

- 1) визначення механізму формування органів суддівського самоврядування або інших форм його реалізації;
- 2) регламентація достатніх та доцільних повноважень суддівського самоврядування залежно від рівня, на якому воно реалізується;
- 3) не допущення перетинання повноважень між органами суддівського самоврядування різного рівня;
- 4) визначення реального механізму виконання рішень, прийнятих при здійсненні суддівського самоврядування.

Згідно зі статтею 128 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», збори суддів – це зібрання суддів відповідного суду, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності цього суду та приймають колективні рішення з обговорюваних питань.

Слід зазначити, що збори суддів є однією з форм організації державного управління судами, відповідно повноваження органу за природою є делегованими.

Дійсно, функції збори суддів є не тільки внутрішніми, а й зовнішніми, оскільки збори суддів окружного адміністративного суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, а також з'їзд суддів України і Рада суддів наділені правом зверненням з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності

відповідних судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Але не слід забувати, що суддівське самоврядування є своєрідною корпоративною моделлю, створеною для вирішення внутрішніх питань організації та діяльності судів. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» визначає суддівське самоврядування як самостійне колективне вирішення питань. Тобто законодавець наділив суддівське самоврядування власними управлінськими функціями, які реалізуються у вирішенні внутрішніх питань суду [4, с. 134].

На думку Є. В. Чаку, варто більше уваги приділити регулюванню суддівського самоврядування та закріпити положення щодо членства, порядку створення, обрання членів, повноваження, визначити юридичну силу нормативно-правових актів, ухвалених у процесі реалізації компетенції суддівським самоврядуванням у Законі України «Про суддівське самоврядування» [4, с. 135].

Отже, варто зазначити необхідність конкретизації регулювання суддівського самоврядування, однак вважаємо, що більш доцільно буде це зробити внісши необхідні положення у розділ VIII Закону України «Про судоустрій і статус суддів», а не виділяти запропоновані норми в окремий закон.

Список використаної літератури:

1. Ігонін Р. В. Делеговані державою управлінські повноваження органам суддівського самоврядування: правова природа та доцільність надання. *Часопис Київського університету права*. С. 17-22.
2. Сквирський І. О. Теорія і практика громадського контролю у публічному управлінні: адміністративно-правове дослідження : монографія. Діа плюс. 2013. С. 428.
3. 8. Ульяновська О. В. Роль суддівського самоврядування в забезпеченні ефективного судочинства / О. В. Ульяновська // *Адміністративне право і процес*. – 2014. – № 1 (7). – С. 68-84.
4. Чаку Є. В. Оптимізація організації та функціонування адміністративних судів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Є. В. Чаку. – Дніпропетровськ, 2012. – 181 с.

Ключові слова: збори суддів, суддівське самоврядування, окружний адміністративний суд, державне управління.

Ключевые слова: собрания судей, судейское самоуправление, окружной административный суд, государственное управление.

Key words: meeting of judges, judicial self-government, district administrative court, public administration.